

ശിർക്കിന്റെ ഇനങ്ങൾ

തയ്യാറാക്കിയത്: അബൂൽ ജബ്ബാർ അബ്ദുല്ല

സംസാരത്തിൽ വന്നുപോകുന്ന (വാക്കാലുണ്ടാകുന്ന) ശിർക്കിന്റെ ഇനങ്ങൾ ഏതെല്ലാമാണ്?

ഇബാദത്തിന്റെ ഇനങ്ങളിൽ വല്ലതും അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരിലേക്ക് തിരിക്കലാണ് ശിർക്ക്. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്കുവേണ്ടി അറുക്കുക, അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്കായി നേർച്ചയാക്കുക, അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരോട് ദുആ ചെയ്യുക, ഇന്ന് ജാറങ്ങളിൽ കാബർ പൂജകർ ചെയ്യുന്നതുപോലെ മരണപ്പെട്ടവരെ വിളിച്ചുകൊണ്ട് അവരോട് സഹായത്തേട്ടും നടത്തുക, മരണപ്പെട്ടവരോട് ആവശ്യനിർവ്വഹണത്തിനും പ്രയാസങ്ങൾ നീക്കുന്നതിനും തേടുക, ജാറങ്ങളെ ത്വവാഫ് ചെയ്യുക, മരണപ്പെട്ടവരുടെ സാമീപ്യത്തേടി ജാറങ്ങളിൽ ബലി നൽകുക, മരണപ്പെട്ടവർക്ക് നേർച്ചയാക്കുക തുടങ്ങിയതെല്ലാം ശിർക്കിന്റെ ഉദാഹരണങ്ങളാകുന്നു. ഇതത്രേ ശിർക്കുൽഅക്ബർ; കാരണം ശിർക്കുൽഅക്ബർ എന്നാൽ, ഇബാദത്തിനെ അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരിലേക്ക് തിരിക്കലാകുന്നു. അല്ലാഹു വാക്കട്ടെ പറയുന്നത് നോക്കൂ:

﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾

«... അതിനാൽ വല്ലവനും തന്റെ രക്ഷിതാവുമായി കണ്ടുമുട്ടണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെങ്കിൽ അവൻ സൽകർമ്മം പ്രവർത്തിക്കുകയും, തന്റെ രക്ഷിതാവിനുള്ള ആരാധനയിൽ യാതൊന്നിനെയും പങ്കുചേർക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്തു കൊള്ളട്ടെ.» (വി. ക്വ. അൽകഹ്ഫ്: 110)

﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾

«നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവെ ആരാധിക്കുകയും അവനോട് യാതൊന്നിനേയും പങ്കുചേർക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുക» (വി. ക്വ. അന്നിസാഅ്: 36)

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾

«കീഴ്വണക്കം അല്ലാഹുവിന് മാത്രം ആക്കിക്കൊണ്ട് ഋജുമനസ്കരായ നിലയിൽ അവനെ ആരാധിക്കുവാനും, നമസ്കാരം നിലനിർത്തുവാനും സകാത്ത് നൽകുവാനും അല്ലാതെ അവരോട് കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടില്ല. അതത്രേ വക്രതയില്ലാത്ത മതം» (വി. ക്വ. അൽബയ്യിനഃ : 5)

ഈ വിഷയത്തിൽ ആയത്തുകൾ ധാരാളമുണ്ട്.

ശിർക്ക് വിവിധ ഇനങ്ങളാകുന്നു:

ഒന്ന്:

ഇസ്ലാമികമില്ലത്തിൽനിന്ന് ആളെ പുറത്താക്കുന്ന ശിർക്ക്. ഇബാദത്തിന്റെ ഇനങ്ങളിൽ വല്ലതും അല്ലാഹു ﷻ അല്ലാത്തവരിലേക്ക് തിരിക്കലാണ് ശിർക്കെന്ന് നാം ഉണർത്തിയല്ലോ. അല്ലാഹു ﷻ അല്ലാത്തവർക്കുവേണ്ടി അറുക്കുക, അല്ലാഹു ﷻ അല്ലാത്തവർക്കായി നേർച്ചയാക്കുക, അല്ലാഹു ﷻ അല്ലാത്തവരോട് ദുആ ചെയ്യുക, അല്ലാഹു ﷻ അല്ലാത്തവരോട് സഹായം തേടുക പോലുള്ളതെല്ലാം അതിൽപ്പെട്ടതാണ്. ഇസ്ലാമികമില്ലത്തിൽ നിന്ന് ആളെ പുറത്താക്കുന്ന വലിയശിർക്കാകുന്നു ഇത്. വലിയശിർക്ക് പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ അല്ലാഹു ﷻവിലേക്ക് തൗബ ചെയ്ത് മടങ്ങാത്ത അവസ്ഥയിൽ മരണപ്പെട്ടാൽ അവൻ നരകത്തിൽ നിത്യനിവാസിയായാകുന്നു. അല്ലാഹു ﷻ പറ യുന്നു:

﴿ إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ ﴾

﴿അല്ലാഹുവോട് വല്ലവനും പങ്കുചേർക്കുന്ന പക്ഷം തീർച്ചയായും അല്ലാഹു അവന്ന് സ്വർഗ്ഗം നിഷിദ്ധമാക്കുന്നതാണ്. നരകം അവന്റെ വാസസ്ഥലമായിരിക്കുകയും ചെയ്യും. അക്രമികൾക്ക് സഹായികളായി ആരും തന്നെയില്ല.﴾ (വി. ക്യാ. അൽ മാഇദഃ : 72)

അല്ലാഹു ﷻ, തൗബകൊണ്ടുമാത്രമാണ് വലിയശിർക്ക് പൊറുത്തുതരിക. അല്ലാഹു ﷻ പറഞ്ഞു:

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴾

﴿തന്നോട് പങ്കുചേർക്കപ്പെടുന്നത് അല്ലാഹു ഒരിക്കലും പൊറുക്കുകയില്ല. അതൊഴിച്ചുള്ളതെല്ലാം അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് അവൻ പൊറുത്തുകൊടുക്കുന്നതാണ്. ആർ അല്ലാഹുവോട് പങ്കുചേർത്തുവോ അവൻ തീർച്ചയായും ഗുരുതരമായ ഒരു കുറ്റകൃത്യമാണ് ചമച്ചുണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നത്.﴾ (വി. ക്യാ. അന്നി സാഅ്: 48)

രണ്ട്:

ശിർക്കുൻഅസ്ഗർ(ചെറിയ ശിർക്ക്). അത് ഇസ്ലാമികമില്ലത്തിൽനിന്ന് പുറത്താക്കുകയില്ലെങ്കിലും അതിന്റെ അപകടവും വളരെ വലുതാണ്. പണ്ഡിതന്മാരുടെ ശരിയായ അഭിപ്രായ പ്രകാരം ചെറിയശിർക്കും തൗബ കൊണ്ടല്ലാതെ പൊറുക്കപ്പെടുകയില്ല. കാരണം, അല്ലാഹു ﷻ പറഞ്ഞു:

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴾

﴿തന്നോട് പങ്കുചേർക്കപ്പെടുന്നത് അല്ലാഹു ഒരിക്കലും പൊറുക്കുകയില്ല. അതൊഴിച്ചുള്ളതെല്ലാം അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് അവൻ പൊറുത്തുകൊടുക്കുന്നതാണ്. ആർ അല്ലാഹുവോട് പങ്കുചേർത്തുവോ അവൻ തീർച്ചയായും ഗുരുതരമായ ഒരു കുറ്റകൃത്യമാണ് ചമച്ചുണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നത്.﴾ (വി. ക്യാ. അന്നിസാഅ്: 48)¹ തന്നോട് പങ്കുചേർക്കപ്പെടുന്നത് അല്ലാഹു ﷻ ഒരിക്കലും പൊറുക്കുകയില്ല എന്നത് വലിയ ശിർക്കിനേയും ചെറിയ ശിർക്കിനേയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

¹ അഹ്ലുസ്സുന്നയുടെ ചില പണ്ഡിതന്മാർ ഈ ആയത്തിൽ ഉദ്ധരിക്കപ്പെട്ട ശിർക്കിൽ അതിന്റെ എല്ലാ ഇനങ്ങളും ഉൾപ്പെടും എന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഈ അഭിപ്രായക്കാരുടെ വീക്ഷണത്തിൽ ശിർക്കുൻഅസ്ഗർ പ്രവർത്തിച്ച മുവഹ്ഹിദായ വ്യക്തിക്ക് ആയത്തിൽ പരാമർശിച്ച പോലെ ശിക്ഷ അനുഭവിപ്പിക്കാതെ അത് പൊറുത്തുകൊടുക്കുകയില്ല. പിന്നീട് അല്ലാഹുവിന്റെ ഉദ്ദേശപ്രകാരം നിശ്ചിത അവധിക്കുശേഷം സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ, അഹ്ലുസ്സുന്നയിലെ മറ്റു പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത് ഈ ആയത്തിന്റെ താൽപര്യത്തിൽ ഇസ്ലാമിക മില്ലത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തുപോകുന്ന ശിർക്കുൻഅക്ബർ മാത്രമേ ഉൾപ്പെടൂ എന്നുള്ളതാണ്.

അല്ലാഹു ﷻ അല്ലാത്തവരെക്കൊണ്ട് സത്യംചെയ്യൽ ചെറിയ ശീർക്കിന് ഉദാഹരണമാകുന്നു. സൃഷ്ടാവിന്റെ ഉദ്ദേശത്തെ സൃഷ്ടിയുടെ ഉദ്ദേശവുമായി അത്ഫ് ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ട് (സംയോജിപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ട്) ‘അല്ലാഹുവും താങ്കളും ഉദ്ദേശിച്ചത്’ എന്നവാക്കും ചെറിയ ശീർക്കാകുന്നു. കാരണം, അത്ഫ് ചെയ്യുവാനുപയോഗിച്ച സംയോജകാവ്യയമായ ‘വാവ്’ പങ്കാളിയാക്കുന്നതിനെയാണ് തേടുന്നത്. ശരിയായത്, ‘അല്ലാഹുവും ശേഷം താങ്കളും ഉദ്ദേശിച്ചത്’ എന്ന് പറയാം. കാരണം, അത്ഫ് ചെയ്യുവാനുപയോഗിച്ച ‘മുമ്മ’ എന്ന സംയോജകാവ്യയം ശേഷം എന്ന ആശയത്തെയാണ് തേടുന്നത്.

‘അല്ലാഹുവും താങ്കളും ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ’ എന്ന വാക്കും അതിനുതുല്യമായ വാക്കുകളും സംസാരത്തിൽ വന്നു പോകുന്ന ശീർക്കിന്റെ ഉദാഹരണങ്ങളാണ്.

രിയാഉം(ലോകമാന്യത) ചെറിയശീർക്കാണ്. പക്ഷേ, അത് ശീർക്കുൻഖഫിയ്യാ²(ഗോപ്യമായ ശീർക്കാണ്). കാരണം, റിയാഅ് ഉച്ചരിക്കപ്പെടാത്തവിധം ഹൃദയത്തിന്റെ പ്രവൃത്തികളിൽ പ്പെട്ടതാണ്. അവയവങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തികളിലോ നാവിലോ പ്രകടമാകാത്തതും എന്നാൽ ഹൃദയത്തിൽ മാത്രം ഉണ്ടാവുകയും ചെയ്യുന്ന ഒന്നാണ് ലോകമാന്യത. അത് അല്ലാഹു ﷻ വല്ലാതെ മറ്റാരും അറിയുകയില്ല.

അപ്പോൾ ശീർക്ക് എന്നുള്ളത്, വലിയ ശീർക്ക്, ചെറിയ ശീർക്ക്, ഗോപ്യമായ ശീർക്ക് എന്നിങ്ങനെ മൂന്ന് ഇനങ്ങളാണ്. ലോകമാന്യതയും ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹു ﷻ അല്ലാത്തവർക്കായുള്ള ഉദ്ദേശലക്ഷ്യങ്ങളുമാണ് ഗോപ്യമായ ശീർക്ക്.

ലോകമാന്യത:

ഒരാൾ, ബാഹ്യവശം അല്ലാഹു ﷻ വിനെന്ന് തോന്നിപ്പിക്കുംവിധം ഒരു പ്രവൃത്തി ചെയ്യുകയും എന്നാൽ, പ്രസ്തുത പ്രവൃത്തികൊണ്ട് അല്ലാഹു ﷻ വെ ഉദ്ദേശിക്കാതെ ജനങ്ങൾ തന്നെ പുകഴ്ത്തുക, സ്തുതിക്കുക, ഭൗതികമായ വല്ലതാൽപര്യങ്ങളും നേടുക തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങൾ ഉദ്ദേശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനെയാണ് റിയാഅ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്. അല്ലാഹു ﷻ പറഞ്ഞു:

﴿ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الآٰخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطِلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾

﴿ഐഹികജീവിതത്തെയും അതിന്റെ അലങ്കാരത്തെയുമാണ് ആരെങ്കിലും ഉദ്ദേശിക്കുന്നതെങ്കിൽ അവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ അവിടെ (ഇഹലോകത്ത്) വെച്ച് അവർക്ക് നാം നിറവേറ്റിക്കൊടുക്കുന്നതാണ്. അവർക്കവിടെ യാതൊരു കുറവും വരുത്തപ്പെടുകയില്ല. പരലോകത്ത് നരകമല്ലാതെ മറ്റൊന്നും കിട്ടാനില്ലാത്തവരാകുന്നു അക്കൂട്ടർ. അവർ ഇവിടെ പ്രവർത്തിച്ചതെല്ലാം പൊളിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു. അവർ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതെല്ലാം ഫലശൂന്യമത്രെ.﴾ (വി. കൃ. ഹുദ: 15,16)

ഹജ്ജ് ചെയ്യുകയോ വിജ്ഞാനം തേടുകയോ അല്ലെങ്കിൽ ഇബാദത്തുകളിൽ വല്ലതും അനുഷ്ഠിക്കുകയോ ചെയ്യുന്ന ഒരു വ്യക്തി, തന്റെ കർമ്മംകൊണ്ട് ഭൗതികമായ വല്ലതാൽപര്യങ്ങളുമാണ് നിയന്ത്രിക്കുന്നതെങ്കിൽ അയാൾ ഭൗതികത മാത്രമാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. അതാകട്ടെ കർമ്മത്തെത്തന്നെ പൊളിച്ചുകളയും.

2 അബൂസലൂഹിൽ മുദ്ദിഖിയിൽനിന്നും റസൂൽ ﷺ പറഞ്ഞതായി നിവേദനം:
 «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا هُوَ أَخْوَفُ عَلَيْكُمْ عِنْدِي مِنَ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ؟» قَالُوا: بَلَى. فَقَالَ: «الشَّرْكَ الْخَفِيُّ: يَقُومُ الرَّجُلُ يُصَلِّيَ فَيَزِينُ صَلَاتَهُ لِمَا يَرَى مِنْ نَظَرِ رَجُلٍ إِلَيْهِ»
 “മസീഹുദജ്ജാലിനേക്കാൾ നിങ്ങളുടെമേൽ ഞാൻ ഏറ്റവും കൂടുതൽ ഭയപ്പെടുന്ന ഒന്നിനെക്കുറിച്ച് നിങ്ങൾക്ക് അറിയിച്ചുതരട്ടെയോ” അവർ പറഞ്ഞു: അതെ. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: ((ഗോപ്യമായ ശീർക്കാണ്; ഒരാൾ നമസ്കരിക്കുവാൻ നിൽക്കുകയും മറ്റൊരാൾ തന്നിലേക്ക് നോക്കുന്നു എന്നതുകൊണ്ട് അയാൾ തന്റെ നമസ്കാരത്തെ ഭംഗി കൂട്ടുകയും ചെയ്യുന്നു. (മുസ്നദുഅഹ്മദ്. അൽബാനി ഹദീഥിനെ ഹസനെന്ന് വിശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.)

ലോകമാന്യത കർമ്മങ്ങളെ നിഷ്ഫലമാക്കും. കർമ്മങ്ങൾ കൊണ്ട് ഭൗതികത ലക്ഷ്യമാക്കുന്നത് കർമ്മത്തെത്തന്നെ പൊളിച്ചുകളയും. മഹ്മൂദ് ഇബ്നു ലബീദി²ൽനിന്നും നിവേദനം: അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂൽ ﷺ പറഞ്ഞു:

إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكَ الْأَصْغَرَ قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الشِّرْكَ الْأَصْغَرُ ؟ قَالَ : الرِّيَاءُ.

((നിശ്ചയം, ഞാൻ നിങ്ങളിൽ ഭയപ്പെടുന്നതിൽ ഏറ്റവും ഭയാനകമായത് ശിർക്കുൽഅസ്ഗർ ആകുന്നു.)) അവർ ചോദിച്ചു: അല്ലാഹുവിന്റെ തിരുദൂതരേ, എന്താണ് ശിർക്കുൽഅസ്ഗർ? അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: ((ലോകമാന്യത.))

അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂൽ ﷺ അബൂബകറിനോട് പറഞ്ഞു:

«وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَلشِّرْكَ أَخْفَى مِنْ ذَبِيبِ النَّمْلِ، أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتَهُ ذَهَبَ عَنْكَ قَلِيلُهُ وَكَثُرَتْ رُؤُوسُهُ؟ قُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ»

((അബൂബക്കർ, എന്റെ ആത്മാവ് ആരുടെ കയ്യിലാണോ അവനാണ് സ്വത്വം നിശ്ചയം, ശിർക്ക് ഉറുബ് അരിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഗോപ്യമാണ്. താങ്കൾക്ക് ഒരു കാര്യം ഞാൻ അറിയിച്ച് തരട്ടെയോ? താങ്കൾ അത് പ്രവർത്തിച്ചാൽ ശിർക്ക് കുറച്ചായാലും കൂടുതലായാലും, താങ്കളിൽനിന്ന് അത് പൊയ്പോകും. (പ്രവാചകൻﷺ) പറഞ്ഞു: താങ്കൾ പറയുക:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ

“അല്ലാഹുവേ, ഞാൻ അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് നിന്നിൽ പങ്കുചേർക്കുന്നതിൽനിന്ന് ഞാൻ നിന്നിലഭയം തേടുന്നു, ഞാനറിയാത്തതിൽ നിന്ന് നിന്നോട് ഇസ്തിഗ്ഫാറിനെ തേടുകയും ചെയ്യുന്നു.))⁴

ഒരു മുസ്ലിം, തന്റെ വാക്കുകളും പ്രവൃത്തികളും അല്ലാഹുവിന് നിഷ്കളങ്കമാക്കുക എന്നതും തന്നിൽനിന്ന് ഉദ്ഭവമാകുന്ന വാക്കിലും പ്രവൃത്തിയിലും നിയന്ത്രിച്ചുമെല്ലാം അല്ലാഹുവിനെ കരുതുക എന്നതുമാണ് അനിവാര്യമായത്. തന്റെ കർമ്മം അല്ലാഹുവിങ്കൽ ശരിയായതും സ്വീകരിക്കപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടുമാകുന്നതിന് വേണ്ടിയാണിത്.

അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ തൗഫീകീനായി കേഴുന്നു. നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് നബി³യിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബത്തിലും അനുചരന്മാരിലും സ്വലാത്തും സലാമും അല്ലാഹു വിൽനിന്ന് സദാവർഷിക്കുമാറാകട്ടെ.

അവലംബം:

അല്ലാഹുവിന്റെ ദ്രാമഃ ലിൻബുഹൂമിൽ ഇൽമിയ്യ വൽ ഇഹ്താഅ്

² മുസ്നദു അഹ്മദ്, അൽബഗ്ദാദി, തബറാനി. ശുഐബ് അൽഅർ നാഉത്താ ഹദീഥിന്റെ സന്നിധിയിൽ സഹീഹ് വിശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

⁴ അബൂബകർ മുഹ്മദ്, ബുഖാരി. അൽബാഹി സഹീഹായി അംഗീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.